

[Transcript] DS Vandaag / Saudi-Arabië, waar topvoetballers de ogen sluiten voor mensenrechtenschendingen

Het is 22 augustus.

Dit is vandaag de dagelijkse podcast van de standaard. Ik ben Alexander Lippenveld.

Het lijstje met topvoetballers die in Saudi-Arabië gaat spelen wordt alsmaar langer.

Toppers op leeftijd en jonge talenten trekken naar de woestijn voor grofgeld.

Nochtans heeft Saudi-Arabië een bedenkelijke reputatie als het om mensenrechten gaat.

Deze week kwam in een rapport naar buiten dat vluchtelingen aan de grens met jemen worden doodgeschoten.

Wat is er aan de hand en waarom zet het land zo hoog in op sport?

Bart Laga van onze sportredactie en Samira Atai van onze buitenlandredactie.

Samira, er is een nieuw onderzoek van de Human Rights Watch naar buiten gekomen.

Daar staat toch wel wat schokkende vaststellingen in.

Inderdaad, het gaat over het geweld aan de grens van Saudi-Arabië en Jemen.

Waarbij dat Human Rights Watch op basis van gesprekken met 42 Ethiopiers

die de grens hebben proberen voorbijsteken of mensen kennen die dat hebben proberen doen.

Ontdek dat de Saudi-Grenswacht onder de migranten aan de grens heeft doodgeschoten of neergeschoten.

Beschrijfde situatie daar is aan de grens tussen Jemen en Saudi-Arabië?

Afrikaanse migranten trekken niet allemaal richting het westen.

Er is ook een heel deel dat jaarlijks naar Saudi-Arabië trekt,

met het idee dat er daar betere toekomst voor en ligt, ook op vlak van werkzekerheid.

Maar dat is eigenlijk zich veiligste route van Ethiopie tot Saudi-Arabië te geraken.

Niet alleen omdat je een illegale overstek hebt naar Djibouti,
niet alleen omdat je de rode zee moet oversteken,

niet alleen omdat je door oorlogsgebied moet gaan in Jemen,

want daar is nog steeds een burgeroorlog aan de gang,

maar ook omdat je aan de grens eens je Saudi-Arabië bereikt

kans hebt om eigenlijk door de Saudi-Grenswacht

die door gebruik van artillerie maar ook explosieve wapens eigenlijk zich keert tegen de migranten.

Saudi border guards were firing at big things like a mortar to us.

They fired from the back of a truck.

We lost 100 in the Saudi people that day.

The majority were women and the children.

Dat is nu door Human Rights Watch opnieuw aan het licht gekomen,

maar dat is niet de eerste keer.

Er is al eerder onderzoek naar gevoerd naar het geweld aan die grens
door de Saudi-Grenswacht.

Een paar weken geleden heeft Mixed Migration Centre,

die de migratie routes onderzoekt, ook nog eens opnieuw het gehad

over hoe gevaarlijk die route is en ook het gehad over de Saudi-Grenswacht.

Maar wat bij dit onderzoek nu naar boven komt,

is de systematiek die erachter zit.

De onderzoekers hebben tussen maart 2022 en juni 2023

een schets kunnen maken van de situatie aan die grens.

[Transcript] DS Vandaag / Saudi-Arabië, waar topvoetballers de ogen sluiten voor mensenrechtenschendingen

Dat hebben ze gedaan aan de hand van de interviews,
ook aan de hand van honderden foto's, video's en satellietbeelden,
waarop ze konden zien hoe de infrastructuur van de Saudi-Grenswacht
telkens maar groter en sterker werd.
En de kampementen van de migranten konden ze ook identificeren
en ook hoe ze daarnaast de graven groter werden.
En dus ook hoe dodelijk de situatie daar is.
Als de Saudi-Grenswacht een groep ziet, vieren ze continu.
Als ze iedereen vervinden, gaan ze naar buiten en collecten alle die die niet hebben gelaten.
Dit is wat gebeurde bij mij.
Ik heb geweld en ze kwamen me te zien en ze zeiden dat het dood is.
Dan hebben ze ons opgemaakt naar een detentiecentrum en hebben we ons allemaal daar.
En je hebt natuurlijk ook talloze getuigenissen van mensen die een been verliezen of...
Ja, ernstig gewond.
...en zich verwoond raken aan de grens.
Ik kreeg.
Ik zag een man vragen voor helpen.
Hij verloopt beide zaken.
Hij stond te schrijven en zeiden,
Heb je mij hier verlaten?
Laten we niet verlaten.
We konden hem niet helpen, want we raken voor ons leven.
We zijn af en toe meer belicht worden dan andere.
En waarom...
Dat er nu heel veel aandacht hier aan wordt gegeven aan dit belangrijk onderzoek.
Want we schrijven natuurlijk veel over migratie.
We hebben het ook wel de laatste maanden heel veel gehad over Tunisie natuurlijk.
En de situatie op de Middellandse Zee, iets dichterbij huis.
En als zou de Arabië meer in het nieuws kwam,
was dat vaak op andere vlakken weg van migratie en die dodelijke route daar.
Het lijkt er wel op dat Saudi Arabië de wereld heeft afgeleid van de situatie.
Dat brengt ons bij jou, Bart.
Het gaat tegenwoordig, als het over Saudi Arabië gaat, vaak over voetbal.
Vertel eens.
Saudi Arabië heeft zich de laatste jaren enorm gemanifesteerd in sport.
Ik ben daar ook met een grote PR-operatie bezig,
waarin ze eerst heel veel centen in golf hebben gestoken.
Maar zich nu volop op het voetbal hebben gericht.
En vooral deze zomer proberen ze voetbalsterren ook naar eigen land te halen.
Ze hadden al in Engeland Newcastle United gekocht.
Het was al een hele grote operatie waar veel vragen over werden gesteld,
waar de mensenrechten ook al wel aan podkwamen van,
is het wel gepermitteerd voor zo'n land om een club in de Engelse Premier League uit te buiten.

[Transcript] DS Vandaag / Saudi-Arabië, waar topvoetballers de ogen sluiten voor mensenrechtenschendingen

En dan begint het jaar, gebeurde er iets waardoor de spotlight helemaal naar Saudi Arabië ging even luisteren.

Dat was Cristiano Ronaldo begin dit jaar bij de voorstelling bij zijn nieuwe club Al Nasser.

Ik had er nog nooit van gehoord daarvoor,

maar Polts gaat wel een van de beste voetbalers of toch een aantal jaar geleden daarnaartoe.

Dat was wel een verassing, denk ik, Bart.

Ja, dat was een game changer, kan je wel zeggen.

Oké, Ronaldo is niet meer zo jong, maar toch nog qua populariteit.

Het is ook misschien nog wel een beetje naar prestaties,

toch nog altijd in de allerhoogste categorie.

En dat is zo iemand ervoor kiezen om de laatste jaren van zijn creëren in Saudi Arabië te gaan spelen.

Dat was nog nooit gezien en het is ook niet bij Ronaldo gebleven.

We hebben aan Dien een lange stoot van topspelers gegaan.

Ik kan u een enorme lijst opnoemen.

De toppers die met Liverpool kampioen zijn geworden,

bijvoorbeeld Mane, Fabinho, Firmino, Márez, die van de Champions League winnaar Manchester City komt

en nog volop in de bloei van zijn carrière zit.

Karim Benzema, een van de beste spitsen van de wereld van Real Madrid.

De heerste speler van vorig seizoen.

Een goal-okantee, een kampioen geworden met Manchester City, met Chelsea.

Alexander Mitrovic, die we nog kennen van André Lech.

Misschien in een andere categorie, maar toch ook een absolute topspits.

En last but not least, Neymar Junior, die Paris Saint-Germain

en Qatar eigenlijk heeft verlaten nu voor Saudi Arabië.

Waarom legt het land zijn pijlen nu zo op dat voetbal?

Het voetbal is natuurlijk een van de populairste sporten van de wereld

en ook in Saudi Arabië zelf is het heel populair.

Niet vergeten dat het land overigens op het laatste wk in Qatar gestunt heeft

onder andere door de lateren wereldkampioen Argentinië te verslaan in de groepsfase.

Dus het is niet zo dat het geen voetbal traditie heeft.

Maar veel is toch terug te voeren eigenlijk op één persoon,

maar met bin Salman, de kroonprins van het land, de factor ook de leider.

Een van de meest invloedt rijke figuur ook stil aan op het wereldtoneel.

Ik denk dat het Amerikaanse zakenplat Forbes rangt.

Ik heb hem op de achte plaats in zijn laatste ranking.

Omdat hij zich ook wel internationaal echt profileert.

Dat doet hij met heel veel geld.

Er is een staatsfonds in Saudi Arabië.

Het Public Investment Funds, PIF,

waar zo'n kleine 6 miljard euro opzij is gezet geweest om te investeren in sport.

En waarom in sport?

[Transcript] DS Vandaag / Saudi-Arabië, waar topvoetballers de ogen sluiten voor mensenrechtenschendingen

Dat is een beetje een naveling ook van wat Qatar misschien gedaan heeft op het wk wat ook veel andere landen doen.
Een manier om de PR te verzorgen,
het is de bedoeling van Saudi Arabië
om de economie wat diverser te maken,
de afhankelijkheid van olie terug te draaien
en hoe kan je dat doen bijvoorbeeld door toerisme aan te zwengelen.
Lionel Messi is niet in Saudi Arabië gaan voetballen,
maar hij heeft wel een contract als ambassadeur,
als touristisch ambassadeur voor het land.
Wat ze ook proberen te doen,
is dat ze investeringen naar het land halen
en dan in sport kan een vliegwiel zijn
en een groot schaalige, uit de hand gelopen PR-operatie voor het land.
Je zegt het, een kleine 6 miljard,
dat is wel gigantisch veel geld.
Stoppen ze dan letterlijk die voetbalclubs geld toe?
Het Public Investment Fund heeft 4 clubs overgenomen in het land.
Dat is eigenlijk wel interessant voor voetballiefhebbers dan,
en een aantal clubs in die competitie wereldsterre heeft,
maar je hebt daar ook nog altijd clubs.
Er is bijvoorbeeld eentje getraind door Janik Ferreira,
met al respect, hij is echt een bescheiden Belgische coach,
die spelen ze uit de Belgische competitie daar plaatst.
Dus je hebt daar echt een competitie op twee snelheden.
Ze hebben ook nog altijd een club in Newcastle in Eidsdal natuurlijk.
Ze proberen gewoon enorm veel internationale toppers,
eigenlijk onder Zuidische Vlag te laten voetballen.
Ze proberen ook de TV-rechten voor die competitie aan de man te brengen.
Ik kan ook in België al kijken naar wedstrijden van de Zuidische competitie.
In het golf hebben ze hetzelfde gedaan, daar staan ze al een stapje verder.
Ze hebben eerst een parallelsircuie opgericht, lift of tour,
een aantal toppers aangetrokken.
Thomas Pieters, onze beste Belgische golfer,
was bijvoorbeeld een van die golferen die tussen aanhalingsstekens
oversteig is gegaan of tenminste,
zo werd dat dan bekeken vanuit het meer traditionele golf.
Maar ondertussen hebben ze een deal gesloten
met de internationale golfbonden.
En zijn ze eigenlijk de facto nu mede eigenaars of beheerders
van de internationale golfwereld.
De vraag is of ze daar in het voetbal ook in zullen slagen.
Want dat is hun doel, de macht van Europa breken om het met grote woorden te zaken.

[Transcript] DS Vandaag / Saudi-Arabië, waar topvoetballers de ogen sluiten voor mensenrechtenschendingen

Inderdaad.

En dat is eigenlijk wel iets waarmee hun per-opdracht, vooral land-buiten-Europa, aanslaat. Op dit moment is de meest prestigieuze clubcompetitie in de wereld de Champions League. Maar dat is eigenlijk een Europese competitie waar volgens de reglementen van het voetbal alleen maar Europese clubs aan kunnen delen.

Dat is iets wat in de rest van de wereld, bijvoorbeeld ook in Zuid-Amerika, Azië, Afrika, noem maar op, als essentieel onrechtvaardig wordt gezien.

Zij hebben ook traditionele topclubs die willen meedingen naar de hoogste prijzen.

Waarom zouden per definitie de beste Braziliëse of Japanse voetballers altijd naar Europa moeten gaan?

Om daar dan eigenlijk het hoogste in het voetbal te bereiken.

En met name de FIFA Gianni Infantino.

De voorzitter van de FIFA is ook zo'n wk voor clubs.

Erg genegen wil dat uitbereiden om dan bijvoorbeeld de Saudi-clubs, maar ook al die andere clubs, Egyptische clubs of Braziliëse, Argentijnse, Marokkaanse clubs ook de kans te geven om te strijden met de Europese clubs voor de hoogste prijzen.

En dat wk voor clubs wil Saudi-Arabië naar Eigenland?

En dat is dan bijvoorbeeld iets waar Saudi-Arabië enorm op inzet.

Om daar dan eigenlijk de facto nummer 1 in te worden.

En in een verder fase denken zij ook aan het wk voor landeteams, wat Kataral georganiseerd heeft.

Vorig jaar, Mickey zij op 2034, misschien al eens al 2030, alles heel snel kan gaan.

Zij hebben een meer jarenplan voor voetballen en het lijkt er op dat het nog eventjes door zal gaan.

Er zijn wel heel veel ethische vragen te stellen bij voetballen in Saudi-Arabië.

Want op vlak van mensenrechten schijndingen kan je er wel al een boekje over schrijven, denk ik.

Ja, de laatste jaren hebben verschillende mensenrechtenorganisaties verschillende rapporten uitgebracht over onheerlijke processen, over executies, over eigenlijk hoe dat het onafhankelijk, maatschappelijk, middenveld, maar ook alle kritische stemmen fortuend eigenlijk in de kim worden gesmoord en dat wie vreedzaam eigenlijk kritiek uit tegenover de regering of mensenrechtenverdedigers ook dat die fortuend aan banden worden gelegd.

Dat is wat er in het land zelf aan de hand is.

Dan is er trouwens ook nog de kwestie van de arbeidsmigranten waarvan er duizenden arbitraïn worden vastgenomen en eigenlijk jarenlange gevangenestrafpen tegemoet gaan.

Heb je ook Saudi-Arabië die sinds 2015 een groot aandeel speelt in de oorlog in Yemen,

[Transcript] DS Vandaag / Saudi-Arabië, waar topvoetballers de ogen sluiten voor mensenrechtenschendingen

waar eigenlijk heel algemeen de immunitische overheid vachtt tegen de Houthi-rebellen.

En sinds 2015 is er een koalistisch geleid door Saudi-Arabië die daar aandeel neemt en heel veel aanvallen uitvoert in Yemen.

En ook daar spreken verschillende organen

waaronder ook de Verenigde Naties,

dat er gegronnen redenen zijn om aan te nemen

dat alle partijen eigenlijk het internationaal recht niet respecteren

en zij roepen ook op aan het internationaal straffhof

om zich daarover te buigen.

En dan heb je de moord op Jamal Khashoggi,

de journalist nog niet aangehaald?

Nee, inderdaad.

Khashoggi is een kritische journalist

en die werd in 2018 in stukken gezagd

in het Saudise consulaat in Istanbul.

En dat heeft van Kronprins bin Salman

een internationale paria gemaakt.

Dat is heel veel kritiek opgekomen,

maar uiteindelijk is daar geen juridisch gevolg aan gebreid.

Het is ook erom dieperiode

dat moment bin Salman zwaar eens beginnen te zetten

op de verbetering van de PR van zijn land.

En zeggen voetbalers zelf iets over die mensenrechte kwesties in het land?

Sommige hebben voorheen in onverdachte tijden

wel eens kritische opmerking gemaakt.

Maar eenmaal dan voetbaler, laten we zeggen, zwicht

of ingaat op een contract in Saudi-Arabië,

zegt hij helemaal niks meer over.

En uit een gelekt contract van Lionel Messi,

die dus niet in Saudi-Arabië speelt,

maar wel ambassadeur is

voor de touristische dienst van Saudi-Arabië,

weten we dat hij geen enkele kritische opmerking kan maken

over het regime in het land.

Er zijn ook voetbalers die al een aanbieding uit Saudi-Arabië geweigerd hebben.

Romelu Lukaku is er een voorbeeld van Kilian Mbappé

en van Kilian Mbappé weten.

Bijvoorbeeld dat hij ook wel heel erg vasthoudt

aan bepaalde waarden en normen

en bepaalde sponsors en endorsements.

Wijgerd omdat hij niet voldoen aan een maatschappelijk beeld dat hij heeft.

Ook Romelu Lukaku verwoelde er niks voor

[Transcript] DS Vandaag / Saudi-Arabië, waar topvoetballers de ogen sluiten voor mensenrechtenschendingen

om naar Saudi-Arabië te gaan.

Maar zo'n voetbaler staat ook wel onder druk
van bepaalde raadgevers, mensen om hem heen
die een graadje kunnen meepikken van zo'n deal
en in sommige gevallen ook wel eens richting zo'n land kunnen duwen.

Ja, doet wel allemaal heel erg denken aan het WK in Qatar vorig jaar.

Daar werden ook grote vraagtekens bijgesteld.

Kunnen we die vergelijking maken?

Ja, Qatar en Saudi-Arabië trouwens
hebben ook ooit in de hele gespannen voet met elkaar geleefd.

Maar op de opening-speeldag van het WK,
wie verschener plots samen in de hoofdtribune,
dat was dan de Qatarische Emir-Tamim
samen met Mohammed bin Salman.

En Qatar in de aanloop naar het Ternooi
was het land enorm geschrokken
van de internationale kritiek op het regime
waar zij in het dacht van, kijk, we halen het WK naar hier een beetje symbolisch
als verbroedering van de volkeren
en om misschien wat aandacht af te leiden,
stellen ze vast tot het omgekeerde gebeurde
dat een aantal kritische journalisten,
vooral uit het Westen, moet je dan zeggen,
een aantal mistoestanden onder de aandacht gebracht,
zoals bijvoorbeeld de lamentabele situatie van arbeidsmigranten
die zijn ingezet bij de bouw van de stadions,
een aantal wetten die bestaan rond arbeid in het land,
dat de facto een neerkant op slavernij,
om natuurlijk te zwijgen over LGBTI,
de strijd om de regenboogband
die de landen plots niet mochten dragen
en er in de edemassage die dat dan niet mochten omdoen
enzovoort.

En op dat doormblik zijn ze in Qatar wel erg geschrokken
waar er een paar giftige reacties van kijken.

Wij investeren in zoveel in het WK
en wij krijgen stank voor het tank van het Westen.

En dat geeft toch wel aan dat die landen zich toch wel hebben mispakt
aan de organisatie van dat tronooy
en waar ze net dachten
dat zo'n WK de aandacht kon afleiden
van mogelijk problemen die er zijn,
dat je dan ziet dat ze net de scheinwerpers

[Transcript] DS Vandaag / Saudi-Arabië, waar topvoetballers de ogen sluiten voor mensenrechtenschendingen

volop erop hebben aangebracht
en dat journalisten die er waren,
dat we ook niet voor hebben teruggedenst
om bijvoorbeeld die arbeidsmigranten te gaan opzoeken,
te gaan interviewen,
te gaan bekijken hoe de voordeur in de steel zat.
Dat was mijn volgende vraag.
Werkt dat dan die sportswashing?
Kan het niet net een tegendraadseffect hebben?
Dat is een vraag die we waarschijnlijk in het geval van Saudi-Arabi
een beetje gaan moeten afwachten.
Ik denk dat uiteraard
voetbal, de prestaties,
dat we ook op het WK en Qatar gezien
zijn uiteindelijk inderdaad de andere verhalen gaan overschaduwen.
Maar dan neemt hij weggen dat die verhalen toen wel verteld zijn geweest
en misschien wel zijn blijven hangen.
Ik denk dat er toch die strijd
rond dat WK voor clubs en van
moet het Europa zijn macht afstaan
die zeker nog niet gestreden,
er valt iets te zeggen voor het herverdelen
van het voetbalandschap in de wereld.
De vraag is alleen of dat dan al die sterre plots
allemaal voor waanzinnig veel geld
moeten samen in Saudi-Arabië
daar dan hetzelfde te doen
als we ze nu doen, bijvoorbeeld in de
Engelse Premier League
dan denk ik dat we daar
toch nog voorzichtig moeten zijn.
Wat gaat er blijven hangen?
Dat rapport van Human Rights Watch
of de transfer van Nijmar vorige week?
Wat denken jullie?
Ik denk dat er afhankelijk is
aan wie je de vraag ook stelt.
Maar als we dan ook bijvoorbeeld
naar het WK, de verhalen die toen naar buiten kwamen
dat speelde zich gelijk tijdig af
met natuurlijk het evenement.
Maar dat neemt natuurlijk niet weg
dat je moet blijven berichten over

[Transcript] DS Vandaag / Saudi-Arabië, waar topvoetballers de ogen sluiten voor mensenrechtenschendingen

over zulke rapporten
maar of dat dat een heel systeem
oplossen schroeven zal zetten
meteen is natuurlijk moeilijk te zeggen.
Als je bedenkt
dat er heel veel
consternatie was
over het gruwelijk overlijden van
Jamal Khashoggi
en dat die naam nu eigenlijk
ben aan het niet meer valt
maar dat Ronaldo en Nijmar
er zijn nog wel eventjes
gaan mee voetballen in Saudi-Arabië
en dat iedereen ook wel benieuwd is van
wie gaat er in de transformaties er nog open
tot eind september
gaat ook Romeli Locaco er nog naar toe
gaan ook een andere naar toe
dan vrees ik dat voor veel mensen
toch eerder uit voetballen gaat zijn.
Absoluut.
Dit was vandaag de dagelijkse podcast
van de standaard. Bedankt voor het luisteren.
Volg ons op Spotify, Apple podcast
of Eenderwijk ander podcast platform.
In onze gratis FDS podcast
kan je niet alleen ons werk beluisteren
maar ook de beste podcast tips
terugvinden.
Alle credits van de podcast die je net hoorde
vind je op standaard.be
reageren kan via podcastatstandaard.be